

Obchodní akademie a Vyšší obchodní škola ekonomická Tábor, Jiráskova 1615

## MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

**Školní rok: 2016/2017**

**Ředitelka školy: Mgr. Jana Turanová**  
**Tel.: 381 253 765 Mobil: 733 387 132**  
**E-mail: turanova@oatabor.cz**

**Školní metodik prevence: Mgr. Rostislav Radimecký**  
**Tel.: 381 254 401 kl. 31**  
**E-mail: radimecky@oatabor.cz**

### 1. Zmapování situace ve škole pro stanovení cílů MPP

#### a) Sociální a jiné okolí školy

Počet žáků obchodní akademie je aktuálně 293 (tento stav je oproti loňskému školnímu roku o 20 žáků vyšší – do 1. ročníku bylo přijato do nového školního roku více žáků, ačkoli se jedná stále o populačně slabší ročníky) a počet studentů na vyšší odborné škole je v současnosti pouze 37 (tento stav je oproti minulému školnímu roku nižší o 49 studentů, za takto rapidní úbytek může zejména fakt, že v letošním školním roce nebyl pro nedostatek zájemců o studium otevřen nový 1. ročník VOŠE). Obchodní akademii a VOŠE Tábor navštěvují zejména dívky, které převažují, chlapci jsou v menšině a tvoří v současnosti pouze pětinu (21%) všech žáků školy (na OA nyní 231 děvčat oproti 62 chlapcům, VOŠE 28 dívek oproti 9 hochům). Z toho vyplývají jistá specifika výskytu rizikového chování – vedle „běžně“ se vyskytujících rizikových jevů, jakými jsou na středních školách zejména záškoláctví a kouření tabáku v okolí budovy školy, méně pak požití alkoholických nápojů, jsou na OA a VOŠE Tábor ve zvýšené míře vnímány jako rizikové formy chování také nejnižší formy psychické šikany, zejména ostrakizace, a kyberšikany (v dívčích kolektivech typické pomlouvání, vytváření skupinek, posměšky, negativní reakce na sociálních sítích apod.).

Vzhledem k trendu přijímání menšího počtu žáků, než je maximální kapacita tříd, pozorujeme na škole jednu pozitivní věc s daným faktem spojenou: v početně menších kolektivech se žáci mohou snadněji a rychleji poznat a pokud se vytvoří ve třídě „zdravé jádro“ (k čemuž přispívají i adaptační kurzy pro 1. ročníky v období jejich nástupu na naši školu), eliminují se rizika vzniku nežádoucího chování žáků vůči sobě – zejména pak šikany i kyberšikany.

Pokud se případy rizikového chování opravdu objeví a odhalí, řeší se v průběhu školního roku a škola se snaží tyto jevy pomocí prevence a preventivních aktivit omezovat. Při prevenci RCH se velmi pozitivně uplatňuje zejména spolupráce s Kontaktním centrem Auritus (centrum pro lidi ohrožené drogou) v Táboře a s organizací DO SVĚTA ze Strakonice (zejména realizace přednášek). Důležitá je i kontinuální spolupráce s okresní metodickou prevencí RCH Ing. Monikou Pýchovou, zejména v oblasti sdělování a výměny informací týkajících se prevence RCH, konkrétně termíny a obsah akcí, školení, přednášek (rozesílání pozvánek). Nyní se v rámci pravidelného setkávání školních metodiků prevence uskutečňují i prezentace organizací poskytujících primární prevenci nebo přednášky lektorů z oblasti prevence.

## b) Informace od pedagogů

Pokud se ve škole objeví a odhalí výskyt rizikového chování, informují třídní či ostatní učitelé školního metodika prevence či ředitelku školy a případ je řešen ve spolupráci s nimi či s PhDr. Jiřím Kadlecem, který na škole pracoval jako pedagog, a přestože nyní zamířil do důchodu, využíváme jej i nadále ke konzultacím jako „školního psychologa“ (provozuje svou soukromou psychologickou praxi). Při řešení konkrétních případů se schází rovněž výchovná komise ve složení: ředitelka školy, výchovný poradce (Mgr. Radka Volfová), školní metodik prevence a třídní učitel. Další informace o RCH jsou získávány na pravidelných pedagogických poradách. Největší problémy mají pedagogové se záškoláctvím, ojediněle také s požíváním alkoholu při školních akcích, zejména při exkurzích a při lyžařských a turistických kursech, případně jiných mimoškolních akcích (výměnné pobyty, zahraniční poznávací zájezdy). Na akcích podobného typu se jako doposud účinné preventivní opatření osvědčilo namátkové využívání školního alkoholtesteru, pomocí kterého pedagogové mohou zjistit orientační hodnotu přítomnosti alkoholu (dechová zkouška) a při případném zjištění přítomnosti alkoholu vyvodit patřičná kázeňská opatření. Velkým problémem je v poslední době kouření žáků v okolí školy, zvláště vedle vchodu do okresní knihovny, nově také před vstupem do botanické zahrady (zde kouří i žáci sousední VOŠ a SZeŠ Tábor). Škola těžko nachází prostředky pro vykazování žáků do prostor, kde by jejich zlozvyk nebyl veřejností vnímán negativně. Na školním dvoře, kde by byli žáci „skryti“, jim samozřejmě kouření povolit nemůžeme, neboť se jedná o prostor školy, kde nemohou kouřit ani zaměstnanci OA a VOŠE. Z dalších forem RCH se objevují náznaky kybersikany, která se stává problematickou a je logickým následkem stále častějšího využívání elektronické komunikace (mobilní telefony, internet, sociální sítě apod.) žáky školy. I přes zákaz používání mobilních telefonů a tabletů, nesouvisí-li jejich použití s výukou, je u žáků jejich používání pozorováno a hrozí tak vznik záznamů (fotografie, videa) potenciálně zneužitelných k zesměšňování a znevažování jiných osob, ať již žáků či zaměstnanců (případy tohoto druhu již byly na škole zaznamenány a řešeny výchovnou komisí, někdy musela následovat i kázeňské tresty). Pravidla pro používání zařízení sloužících k elektronické komunikaci jsou nově podrobněji definována ve školním řádu a nedodržování těchto pravidel může být potrestáno. U některých žákyň máme v důsledku častého používání smartphonů podezření na nomofobii (zatím ne plně prokázáno).

## c) Informace od rodičů

Rodiče sami při třídních schůzkách přiznávají, že jako největší problém vidí to, že žáci chodí za školu a mají vysokou absenci projevující se negativně na jejich hodnocení. Rodiče se tak snaží ve spolupráci se školou, zejména s třídními učiteli, tento negativní jev potlačovat. Řešení však nejsou jednoduchá. Ani případné nařízení omlouvat absenci žáků jen lékařským či jiným potvrzením (razítkem) není vždy účinné a zcela efektivní, žáci se (někdy oprávněně) vmlouvají, že jim lékař razítko nedá.

Vážíme si spolupráce rodičů při řešení prohřešků jejich ratolestí, našich žáků. V případě svolání výchovné komise týkající se závažnějších provinění žáků vůči školnímu řádu (zejména pokud souvisejí s rizikovým chováním), jsou u nezletilých žáků k jednání komise zváni jejich zákonní zástupci, které se situací seznamujeme a provádíme po schůzce zápisy z jednání. Náhled zákonných zástupců na danou věc často vnáší do projednávání nové skutečnosti a fakta (zejména rodinné pozadí).

## d) Informace od žáků

Po všech přednáškách a aktivitách se školní metodik prevence snaží na vzorku jedné třídy (dle možnosti i více tříd) pomocí kratičkových anonymních anket zjistit, jak byli žáci s těmito přednáškami a aktivitami spokojeni a na jaké RCH by měly být zaměřeny aktivity příští. V posledních letech z těchto anket vyplývají 2 závěry:

Použité zkratky: **MPP** – Minimální preventivní program  
**RCH** – Rizikové chování  
**PPP** – Pedagogicko psychologická poradna

**ŠMP** – školní metodik prevence  
**OPL** – omamné a psychotropní látky

I. žáci velmi kladně hodnotí zejména přednášky pro jednu (max. dvě třídy) uskutečňované přímo na škole, při kterých přednáší lidé z oboru či lidé, kteří měli s nějakým RCH pracovní či osobní zkušenosti, a při kterých následuje možnost, aby žáci mohli klást dotazy (následná diskuse s přednášejícím) – v loňském školním roce proběhly pro žáky 1. a 2. ročníků čtyřhodinové bloky (každá ze tříd absolvovala 1 blok) na tato témata: „Extrémismus“, „Sexualita a partnerství“, „Poruchy příjmu potravy“, „Triky médií“. Vyjma tématu „Extrémismus“, které žáci v krátkém dotazníku po proběhnutí programu hodnotili spíše negativně, byli žáci dle jejich mínění s obsahem preventivních bloků spokojeni.

II. žáci jsou ze základních škol často přesyceni problematikou drog a projevují spíše zájem o přednášky z oblasti sexuálních a mezilidských vztahů včetně nemoci AIDS a o přednášky týkající se mentálních poruch příjmu potravy - vzhledem k převažujícímu počtu dívek na škole je tento zájem naprosto pochopitelný. Na základě těchto informací mají žáci problémy zejména ve vztazích s rodiči, popřípadě s nízkými stupni šikany, zejména ostrakismem – rovněž typické pro znesvářené dívčí skupinky v rámci tříd. Jak již bylo zmíněno, novým problémem se stává hrozba kyberšikany (zejména spojená s používáním a zneužíváním mobilů a sociálních sítí). O přednášky na toto téma dříve žáci zájem nejevili, nyní již nově zájem mají. Někteří žáci 1. ročníků na Obchodní akademii již přicházejí s informací, že přednášku o šikaně či kyberšikaně absolvovali na základní škole. Žáci v anketě z loňského školního roku také nově projeví zájem o téma rasismu a problematiku sociálních sítí.

#### e) Školní preventivní tým

V čele preventivního týmu je ŠMP, který se ve snaze s ostatními kolegy, zejména třídními učiteli, snaží vytvářet na škole pozitivní a zdravé prostředí. Cílem této snahy je vytvářet zdravé třídní kolektivy omezující pravděpodobnost vzniku šikany a předcházení užívání OPL při školních akcích. Plán preventivních opatření a akcí je obsažen v MPP, postihy a povinnosti či zákazy žákům jsou obsaženy ve školním a klasifikačním řádu školy. Při odhalení RCH se na vyšetřování případu podílí ŠMP, třídní učitel/ka, ředitelka školy, výchovný poradce, podle potřeby i externí „školní psycholog“ PhDr. Kadlec, v případě těžších a závažnějších forem RCH se ŠMP obrací s prosbou o pomoc na PPP, OSPOD či Policii ČR.

#### f) Hodnocení MPP minulého školního roku

##### I. Sociálně nežádoucí jevy či problémy řešené na škole

Na naší škole se v uplynulém školním roce musely řešit problémy týkající se tradičně zejména záškoláctví a pozdních příchodů žáků, a to prakticky ve všech ročnících. Někteří žáci či žákyně měli absenci dosahující takové výše, že jim byla vyučujícími předmětů či ředitelkou školy nařízena v minulých školních letech komisionální přezkoušení z jednoho či více předmětů. Pro žáky 4. ročníků se tato praxe stala natolik funkční a varovná, že v minulém školním roce nemusel žádný z nich vykonávat kvůli své nadměrné absenci dodatečné komisionální zkoušky. V předchozích letech však někteří „čtvrtáci“ nebyli připuštěni k maturitě v řádném termínu. Tato skutečnost zdá se byla konečně dostatečným varováním pro ostatní žáky školy a začala působit. Uvidí se, zda si stejné ponaučení vezmou i budoucí maturanti.

Kromě záškoláctví se prakticky žádné závažné prohřešky žáků, zejména braní návykových látek, konkrétně alkoholu, neobjevují, což je oproti dřívějším odhaleným případům rozhodně posun k lepšímu. K tomuto faktu zejména přispěla existence formuláře „Souhlas zletilého žáka a studenta nebo zákonného zástupce nezletilého žáka s orientačním testováním žáka na OPL“, opravňující pedagogy školy k využití orientačního testu na přítomnost alkoholu v těle žáka pomocí dechové zkoušky. Školní alkoholtester a jeho náhodné používání během lyžařských kurzů, exkurzí či školních výletů se mezi žáky je mezi žáky velmi dobře známo

Použité zkratky: **MPP** – Minimální preventivní program

**RCH** – Rizikové chování

**PPP** – Pedagogicko psychologická poradna

**ŠMP** – školní metodik prevence

**OPL** – omamné a psychotropní látky

a je pádným důvodem k tomu, aby se žáci školy nejen při školních akcích, ale ve škole vůbec požívání alkoholických nápojů vyhýbali. Stávající opatření je plně funkční a mělo by tomu být i v budoucích školních letech.

Občas zaznamenáme na škole určité náznaky kyberšikan – zejména se jedná o nevhodné komentáře žáků vůči spolužákům na sociálních sítích, umístění fotografie spolužáků (pořízené ve škole) proti jejich vědomí na tyto sítě. Ne o všech případech se dozvíme, prakticky o nich máme informace pouze tehdy, pokud se na nás s daným faktem postižení žáci obrátí. Případy se snažíme řešit pohovory se žáky (a jejich zákonnými zástupci v případě nezletilosti), domluvou, případně potrestáním žáka výchovným opatřením. Těmto negativním jevům se snažíme předcházet vhodnou prevencí i zakomponováním zákazů / doporučení žákům do školního řádu (co žáci nesmí / mohou ohledně používání elektronický médií a přístrojů provádět).

Novým jevem je také projev určité intolerance vůči zdravotně indisponovaným žákům (např. ze strany žáků náznaky pomlouvání ve stylu „už zase chybí“ apod.). V poslední době se na škole setkáváme s vícero žáky, kteří buď mají psychické onemocnění (deprese) nebo nějaké zdravotní znevýhodnění (např. zrakové). Jsou kladeny větší nároky na pedagogy, aby žáky ohlíželi ohledně jejich vhodného chování vůči těmto nemocným žákům a pochopili jejich zdravotní indispozice. Je důležité, aby se ze strany žáků i pedagogů, podařilo nalézt vhodné vzorce chování vůči těmto žákům, zejména v oblastech tolerance a pochopení (zejména ze strany žáků) a individuálního přístupu (zejména ze strany pedagogů). Zde hrají velkou roli třídní učitelé, kteří taktním způsobem o určitých zdravotních problémech svých žáků jak své kolegy, tak žáky svých tříd, informují. Díky jejich roli a osobnímu přístupu se daří zajistit pro žáky se zdravotními problémy klidné a bezpečné prostředí, neboť se zatím žádné závažnější projevy intolerance než výše uvedené na půdě školy řešit nemusely. Škola udělá vše pro to, aby daný stav vydržel.

## II. Celkové plnění minimálního preventivního programu

Z plánovaných aktivit minimálního preventivního programu se v uplynulém školním roce podařilo zrealizovat z hlediska aktivit a programů pro žáky vše, co bylo zamýšleno uskutečnit v rámci plánovaného MPP. Za splnění, resp. realizaci preventivních programů, může zejména druhým rokem navázaná spolupráce se strakonickou organizací DO SVĚTA, díky které se podařilo školnímu metodikovi prevence uskutečnit přednášky / programy dle přání žáků. Žáci si mohli vybrat ze široké nabídky preventivních témat nabízených organizací DO SVĚTA, která zahrnuje prakticky všechna témata týkající se současného rizikového chování dětí a mládeže. Realizovaná témata preventivního programu jsou uvedena výše na konci odstavce 1. d) I. Pokud některé téma nebylo žáky přijato (na základě hodnotící ankety po proběhlých programech) příliš pozitivně, nebude je ŠMP příštím třídám uvažujícím o daném, hůře hodnoceném tématu doporučovat

Z dalších zamýšlených aktivit se podařilo uskutečnit účast ŠMP na V. krajské konferenci primární prevence rizikového chování, o kterou je každoročně velký zájem jak ze strany ŠMP i jiných pedagogických pracovníků a pracovníků mimo obor školství. Konference byla opět velmi dobře zorganizována a tentokrát členěna na dopolední (velmi kvalitní) přednášky a odpolední workshopy. Navíc je pro účastníky zdarma. Bohužel se to samé nedá říct o konferenci prevence rizikového chování v Praze (tzv. „Dny prevence“), která je bez předchozího brzkého přihlášení finančně nákladná (asi 3.250,- Kč). Je pravdou, že náplní i kvalitou přednášek je velmi přínosná, školní metodik prevence se jí pokusí zúčastnit příští školní rok, kdy po brzké registraci je poskytována výrazná sleva.

Mimo plánované aktivity se žáci školy opět zúčastnili listopadového projektu společnosti Člověk v tísni „Příběhy bezpráví“ věnovanému komunistickým zločinům, tentokrát na téma „Okupace Československa 1968“ – věnované okupaci Československa v roce 1968 a také tomu, co po ní následovalo. Tento projekt formuje u žáků jejich postoje ohledně tolerance ve

společnosti, odsuzování násilí a nespravedlnosti nedemokratických režimů. Po projekci filmu v rámci projektu proběhla beseda s panem PhDr. Stanislavem Slavíkem, externím spolupracovníkem Národního muzea v oblasti novodobých českých dějin a který osobně jako student prožil události týkající se upálení Jana Palacha.

Za velký přínos považuji uskutečnění dalších adaptačních kurzů pro všechny třídy 1. ročníků v místě rekreačního zařízení Vávrovka u Veselí n. Lužnicí. Dle mého názoru byly splněny všechny cíle zamýšlené před realizací „adaptáku“ - seznámení s novým kolektivem, pocit sounáležitosti atd. Z ohlasů třídních učitelů i žáků 1. ročníků měla celá akce smysl, třídy fungují velmi dobře a lze se domnívat, že adaptační pobyt zamezí do budoucna vzniku rizikového chování v těchto kolektivech. Rozhodně bude škola usilovat o vyslání všech budoucích 1. ročníků na adaptační kurzy i v následujících školních letech.

### Efektivita minimálního preventivního programu

Jako nejúčinnější a žáky nejvíce oceňovanou formou získávání informací o drogách, závislostech, pohlavních nemocech apod. se dlouhodobě osvědčuje forma přednášek s následnou diskusí s odborníky či osobami, kteří mají v oblasti dané problematiky praxi, resp. vlastní zkušenosti (pracovníci zdravotních ústavů, praktičtí preventisté pracující v terénu, pracovníci kontaktního centra apod.). Žáci mají z těchto přednášejících respekt a oceňují možnost tázat se „bez okolků“ na vše, „co je žhavé a co je pálí“. V uplynulém školním roce byla tato forma realizována v preventivním programu organizace DO SVĚTA pro žáky všech 1. a 2. ročníků.

I nadále žáci velmi dobře hodnotí internetové stránky týkající se drog – díky určité anonymitě a soukromí při prohlížení těchto webových stránek studenti sami bez donucení vyhledávají informace, které je zajímají nejvíc, často mají možnost řešit své problémy „na dálku“ – příslušné servery zajišťují odpovědi na dotazy formou e-mailů či dokonce živý chat s odborníky. Takováto prevence se zdá být žákům velmi blízká. Jako školní metodik prevence oceňuji, že podobně zaměřených www stránek postupem času přibývá, aktualizuje se jejich obsah a zvyšuje se jejich atraktivita pro mladé uživatele, kteří tak mají motivaci na tyto weby zavítat a procházet jejich obsah, aby se dozvěděli něco nového a aby se vyvarovali nebezpečného chování. I proto byly odkazy na nejužitečnější webové stránky věnující se problematice drog a nově i věnující se problematice šikany a kyberšikany uveřejněny na nástěnce věnované rizikovému chování dětí a mládeže v 2. patře školy. A s nejzajímavějšími weby seznámil žáky sám ŠMP při prezentaci své funkce a poslání. V průběhu loňského školního roku byla nástěnka aktualizována a v současné době se věnuje riziku kyberšikany, stalkingu a kybergroomingu.

Žáci 1. ročníků také pozitivně reagují na osobní návštěvu Kontaktního centra Auritus (centrum pro lidi ohrožené drogou). Každoročně se zde právě žáci 1. ročníků seznamují s programy KC, denním stacionářem a terénním programem. Žáci tak navštěvují prostory, kam směřují reální uživatelé drog, kteří potřebují pomoc. Setkání s realitou na žáky dělá „dojem“ a je i odstrašujícím příkladem. Žáci rovněž oceňují i možnost diskuse s pracovníky KC a jejich odpovědi na dotazy.

Stále populárnější a nově osvědčenou formou prevence se staly projekce dokumentárních filmů zobrazující skutečnost a realitu takových témat, jako je diskriminace, drogy, rasismus, netolerance apod. Řada z nich je k dispozici přímo na škole v kabinetu školního metodika primární prevence a je využívána zejména při výuce občanské nauky, základů společenských věd, biologie a základů přírodních věd. Škola a její žáci se také účastní nabízených projekcí dokumentárních filmů, a to zejména projektů „Příběhy bezpráví“ a „Jeden svět na školách“, kdy Obchodní akademie využívá svého zapojení do těchto projektů ve spolupráci se společností Člověk v tísni

Společnost Člověk v tísní také provozuje již třetím rokem internetový portál „Jeden svět na školách“, který po registraci učitelů umožňuje využívání celé řady dokumentárních filmů k promítání ve výuce online, včetně metodické podpory a dodatečných materiálů a aktivit pro žáky k daným audiovizuálním lekcím. Filmy a materiály se dají využít k prevenci i jako zpestření hodin, zejména dějepisu, občanské nauky a zeměpisu. V současné době jsou na webu [www.jsns.cz](http://www.jsns.cz) registrováni tři učitelé Obchodní akademie Tábor.

## 2. Cíle „Minimálního preventivního programu“

Základním cílem „Minimálního preventivního programu“ je primární a v případě potřeby i sekundární prevence rizikového chování, zahrnujících zejména užívání drog a drogovou závislost včetně alkoholismu a kouření, dále pak šikanu, vandalismus, rasismus, rizikové sexuální chování atd.

Cíle „Minimálního preventivního programu“ nejsou soustředěny pouze na studenty, ale částečně i na jejich pedagogy a rodiče. Na jeho realizaci se tak kromě metodika prevence podílejí i další vyučující, např. v předmětech občanská nauka, základy společenských věd, právní nauka, základy přírodních věd a informatika, a další odborní pracovníci zvaní školou na přednášky a besedy či další instituce zabývající se touto problematikou jako Kontaktní centrum AURITUS. Nedílnou součástí protidrogové prevence je samozřejmě nabídka školy k využití volnočasových aktivit (např. volný přístup k počítačům umístěným na chodbách školy či přístup do školní posilovny).

### ***Priority MPP***

Priority MPP je třeba rozdělit dle skupin osob, na které jsou chystané preventivní aktivity zaměřeny, tzn. na pedagogy, žáky (studenty), rodiče – viz bod 3.

### 3. Aktivity a úkoly vyplývající z cílů „Minimálního preventivního programu“ zamýšlené pro školní rok 2016/2017

#### a) zaměření na pedagogy

- seznámit kolegy z pedagogického sboru s koncepcí „Minimálního preventivního programu“, s principy prevence rizikového chování, podat základní informace o druzích drog a o příznacích a rizicích užívání jednotlivých drog; seznámit kolegy z pedagogického sboru s problematikou šikany a kyberšikany, připomenout „Krizový plán při řešení výskytu šikany na škole“ (srpen 2016)

- poučit třídní učitele, jak na začátku školního roku seznámit žáky Obchodní akademie s „Programem proti šikanování“ – s jeho existencí, s jednotlivými body programu, výchovnými opatřeními a „Informačním letákem pro studenty SŠ“, který bude pak vyvěšen v kmenových učebnách; zároveň je poučit, jak žáky seznámit s problematikou kyberšikany (srpen 2016)

- projednat s ředitelkou školy Mgr. J. Turanovou obsah „Minimálního preventivního programu“ a postupy, jak řešit jednotlivé případy související s výskytem drog včetně alkoholu na škole, nově projednat krizový plán při řešení výskytu šikany na škole, náměty čerpat z časopisu „Prevence“ a serveru [www.odrogach.cz](http://www.odrogach.cz); po projednání umístit aktuální MPP na webovou stránku školy (říjen/listopad 2016)

- nově zapracovat pokyny z metodického doporučení MŠMT k řešení šikany na školách ze září 2016; na základě tohoto doporučení přepracovat dosavadní „Program proti šikanování“ platný pro Obchodní akademie a VOŠE Tábor (během školního roku 2016/2017)

#### b) zaměření na žáky

##### ***I. Seznámení žáků se školním metodikem prevence a základy MPP***

- školní metodik prevence se představí žákům 1. ročníků formou prezentace v PowerPointu: sdělí číslo kabinetu, kde sídlí; sdělí možnosti kontaktu jeho osoby ve škole (e-mail, osobní setkání, konzultační hodiny); při jakých problémech ho mohou kontaktovat, popřípadě na které jiné organizace se mohou obrátit; upozorní na existenci nástěnky věnující se RCH ve 2. patře školy - zde žáci naleznou potřebné kontakty na organizace či odkazy na užitečné webové stránky (jejich prezentace bude uskutečněna při představení se ŠMP žákům); představí žákům nejdůležitější odkazy na webové stránky věnující se problematice drog, šikany, AIDS a jiných forem RCH

- na konci prezentace zadá žákům jednoduchý anonymní dotazník k primární prevenci, na jehož základě bude postupovat při zajišťování vhodných přednášek a programů k tématům požadovaným žáky (říjen/listopad 2016)

- třídní učitelé seznámí žáky při zahájení školního roku s „Programem proti šikanování“ – s jeho existencí, s jednotlivými body programu, výchovnými opatřeními a s „Informačním letákem pro studenty SŠ“, který následně vyvěsí v kmenových učebnách; dále seznámí žáky s problematikou kyberšikany a vyvěsí základní informace o projevech kyberšikany a obraně před útoky kyberšikanou na nástěnky v kmenových učebnách jednotlivých tříd (1. září 2016)

**II. Nespecifická a specifická prevence pro žáky ve výuce, která je součástí učebních osnov**

- v hodinách „Občanské nauky“ interaktivními metodami získávat sociální dovednosti, kupříkladu zvyšování sebevědomí, schopnost empatie, schopnost správného rozhodování, vytváření přátelských vztahů atd.

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

- v hodinách předmětu „Informační technologie“ ve 2. ročníku při procvičování tematického celku „Práce s internetem“, sdělit studentům názvy www stránek zabývajících se drogovou tematikou a také je otevřít

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

*Realizovatelná a zamýšlená aktivita:* ŠMP v rámci výuky „Informační technologie“ zajistí a přihlásí jednotlivé třídy OA (1. a 2. ročníky) na on-line chaty s odborníky, zapojí třídy do průzkumů a dotazníků ohledně témat drog, AIDS apod., a to ať už formou znalostní či osobními zkušenostmi; využije se nabídka stránek [www.odrogach.cz](http://www.odrogach.cz) a jiných; (Vše z následující zkušenosti: žáci velmi dobře hodnotí internetové stránky týkající se drog – díky určité anonymitě a soukromí při prohlížení těchto webových stránek studenti sami bez donucení vyhledávají informace, které je zajímají nejvíc, často mají možnost řešit své problémy „na dálku“ – příslušné servery zajišťují odpovědi na dotazy formou e-mailů či dokonce živý chat s odborníky. Takováto prevence se zdá být žákům velmi blízká. I proto byly odkazy na nejužitečnější webové stránky věnující se problematice drog uveřejněny na nástěnce věnované sociálně nežádoucím jevům v 2. patře budovy školy.)  
(červen 2017)

- v hodinách předmětu „Základy přírodních věd“ podat základní informace o drogách, včetně alkoholismu a kouření; o jejich účincích, rizicích, projevech abstinčního syndromu, o změnách chování, jednání, vystupování drogově závislých; o nebezpečí přenosu HIV a hepatitidy typu B a C; využívat vhodné videopořady, příspěvky studentů ve formě referátů, soustředit se především na diskuse

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

- při probírání zdraví člověka z tematického celku „Biologie a ekologie“ v předmětu „Základy přírodních věd“ 1. ročníků, upozornit studenty na pravidla jednání s lidmi, kteří jsou pod vlivem drog a alkoholu, procvičit poskytnutí první pomoci při otravě návykovými látkami

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

- v hodinách předmětu „Základy společenských věd“ ve 3. a 4. ročníku vést studenty ke kritickému zamýšlení nad společností, pěstovat u nich postoje tolerance a respektu k menšinám žijícím v ČR a využívat k tomuto cíli metodické listy příručky „Interkulturní vzdělávání“ z projektu „Varianty“ (realizovaného společností „Člověk v tísni“) a rovněž dokumentární filmy z projektu „Jeden svět na školách“, zejména pak filmy z tematických okruhů „Rasismus“, „Lidé v pasti“ a „Romové“; v rámci výuky ZSV mohou žáci také získávat dovednosti ke zvládnání úzkosti, stresu, deprese, řešení konfliktů

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

- v hodinách předmětu „Právní nauka“ vyučováném ve 4. ročnících zařadit do výuky sociální právní minimum zaměřené na „Úmluvu o právech dítěte“; konkrétně pak výklad o trestním zákonu a trestním řádu, o trestných činech páchaných na dětech nebo páchaných dětmi a mladistvými, o nedovolené výrobě a držení omamných a psychotropních látek, šíření toxikomanie atd.

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů



**III. Jednorázové aktivity pro žáky**

- uspořádat pro žáky 1. ročníků adaptační kurz v rekreačním zařízení Vávrovka, jehož cílem je seznámení se nových žáků s kolektivem a třídním učitelem; v rámci kurzu proběhne řada aktivit a her vedoucích k posílení zdravého kolektivu, pocitu sounáležitosti, předcházející šikaně a kyberšikaně; účast zajistí třídní učitelé 1. ročníků, realizaci zabezpečí externí organizace EchoOutdoor, která má s pořádáním „adaptáku“ několikaleté zkušenosti

Termín: začátek školního roku 2016/2017

- zajistit pro dívky 1. ročníků výchovně vzdělávací program „S tebou o tobě“, realizovaný lektorkou firmy Procter & Gamble, zaměřený na problematiku dospívání, reprodukčního zdraví a onkologické prevence  
(dle nabídky pořádající firmy)

- zúčastnit se s žáky některého 1. či 2. ročníku „Osvětové a informační kampaně Červená stužka“ konané u příležitosti „Světového dne boje proti AIDS“  
(prosinec 2016)

- přihlásit žáky vybrané třídy na online webinář na téma HIV a AIDS: Komplexní interaktivní TV beseda s HIV pozitivním lektorem a odborníky na problematiku HIV pro žáky základních a středních škol.

(termín dle nabídky organizace Česká společnost AIDS pomoc, z. s.)

- využít nabídky organizace DO SVĚTA zabývající se primární prevencí RCH formou realizace primárně preventivních aktivit; organizace nabízí širokou škálu tematických bloků prevence, program pro žáky bude vybrán na základě anket, které zadává ŠMP při představování své osoby a činnosti v 1. ročnících, to znamená, že každá třída si na základě této ankety zvolí program, o který bude mít největší zájem; loňské 1. a 2. ročníky projeví zájem o tato témata: „Extrémismus“, „Sexualita a partnerství“, „Poruchy příjmu potravy“, „Triky médií“. Jmenovaná témata je schopna organizace do světa realizovat – ŠMP bude mít za úkol organizaci zkontaktovat, domluvit termíny a náplň programů pro jednotlivé třídy 1. a 2. ročníku v novém školním roce

Termín: školní rok 2016/2017 dle možností organizace DO SVĚTA

- navštívit se studenty 1. ročníků Kontaktní centrum AURITUS (centrum pro lidi ohrožené drogou), kde se studenti podrobně seznámí s programy kontaktního centra, denního stacionáře, terénního programu a v prodejně a galerii s informačním centrem si studenti prohlédnou prodejní výstavu výrobků klientů Kontaktního centra  
(únor/březen 2017)

- zkontaktovat se s agenturou PorCeTa z Tábora, které realizuje přednášky na téma „Kyberšikana“ či „Drogové závislosti“ a uskutečnit vybranou preventivní přednášku spojenou s besedou pro žáky 1. či 2. ročníků

- nebo využít nabídky přednášek společností Pyramidas o.s. z Českých Budějovic nebo Portus Prachatices o.p.s.

(dle nabídky přednášek – školní rok 2016/2017)

**c) zaměření na rodiče**

- seznámit rodiče s principem strategie protidrogové prevence; s problémy, které drogy ve společnosti způsobují; s dohodnutými postupy při řešení případů spojených s jejich výskytem, distribucí nebo zneužíváním ve škole; upozornit na důležitost vzájemné důvěry a spolupráce školy s rodiči; nabídnout pomoc doporučením, na které instituce se mohou rodiče a studenti obrátit s případnými problémy, zprostředkovat první kontakt atd.; zdůraznit problém

Použité zkratky: **MPP** – Minimální preventivní program

**RCH** – Rizikové chování

**PPP** – Pedagogicko psychologická poradna

**ŠMP** – školní metodik prevence

**OPL** – omamné a psychotropní látky

záškoláctví a poprosit o vzájemnou spolupráci při jejím odhalování a potírání; vysvětlit funkci formuláře „Souhlas zletilého žáka a studenta nebo zákonného zástupce nezletilého žáka s orientačním testováním žáka na OPL“; seznámit rodiče s existencí „Programu proti šikanování“ a upozornit je na problematiku kyberšikany; informovat rodiče, kde sídlí na škole ŠMP a kdy má konzultační hodiny (třídní učitelé jednotlivých ročníků podle osnovy vypracované ŠMP)  
(rodičovské schůzky SRPDŠ)

*Realizovatelná aktivita:* pozvat rodiče žáků mimo termín SRPDŠ na prezentaci ŠMP, která se uskuteční zejména pro rodiče žáků 1. ročníků – prezentace se uskuteční v učebně č. 31 s dataprojektorem; při prezentaci budou rodiče seznámeni s formami RCH, budou jim odprezentovány důležité a vhodné webové stránky týkajících se zejména užívání drog, kyberšikana a nemoci AIDS; součástí tohoto programu bude i prostor pro dotazy na ŠMP, rozdávání brožurek a dalších vhodných materiálů

#### ***d) nástěnka ŠMP***

- nástěnku věnovanou protidrogové prevenci průběžně obnovovat novými materiály; zpřístupnit telefonní čísla, informace, webové stránky a adresy o službách poskytovaných ostatními subjekty zabývajícími se (nejen) protidrogovou prevencí  
(průběžně během školního roku)

- informovat o možnosti kontaktovat PhDr. Kadlece, který byl na OA a VOŠE primárně ve funkci pedagoga a sekundárně ve funkci školního psychologa, žáci se na něj nadále mohou obracet se svými problémy týkajícími se nejen RCH, ale i problémů s rodiči, partnery apod.; na nástěnce je umístěno i telefonní číslo PhDr. Kadlece pro přímé spojení či konzultaci studentů o jejich problémech  
(průběžně během školního roku)

#### ***e) spolupráce s odborníky a institucemi v oblasti RCH***

- spolupracovat s okresní metodičkou prevence Ing. M. Pýchovou a krajskými koordinátory prevence z KÚ Jihočeského kraje; účastnit se seminářů pořádaných pro školní metodiky prevence; získávat informace a zkušenosti od kolegů (školních metodiků prevence) na jejich pravidelných setkáních

- sledovat nabídky seminářů a přednášek určených pro školní metodiky prevence, např. nabídku CEVAP, Centra adiktologie při UK Praha, KÚ Jihočeského kraje (Odbor sociálních věcí a zdravotnictví – Prevence rizikového chování) apod.  
(nabídky průběžně)

- spolupracovat s institucemi a nestátními organizacemi, které se zabývají prevencí sociálně patologických jevů; např. Pedagogicko-psychologická poradna Tábor; KC Auritus – centrum pro lidi ohrožené drogou; odbor sociálních věcí MÚ Tábor; Policie ČR; Cheiron T o.p.s.; Středisko výchovné péče Černovice; Semafor o.s. Veselí nad Lužnicí, Pyramidas o.s.; DO SVĚTA Strakonice; Portus Prachatice; Theia krizové centrum o.p.s. České Budějovice  
(průběžně po celý školní rok)

### **f) volnočasové aktivity**

- nabídnout studentům pozitivní a smysluplné využití volného času v odpoledních hodinách; např. volný přístup k počítačům s internetem umístěným na chodbách škol (kdykoli je školní budova otevřena), přístup do školní posilovny či tělocvičny (ve volných hodinách) (průběžně po celý školní rok)

### **g) knihovna, videotéka, propagační materiály**

- shromažďovat, využívat a nabízet k dispozici knižní publikace, videopořady a další propagační materiály (brožury, plakáty, vizitky), a to jak ostatním vyučujícím i studentům – vše prostřednictvím ŠMP

- informovat kolegy o nových aktivitách a filmech projektu „Jeden svět na školách“, kterého se OA aktivně účastní, nabízet kolegům vhodné semináře (zejména vyučujícím Občanské nauky a Základů společenských věd)

## **5. Přehled realizovaných úkolů a aktivit, hodnocení, efektivita**

Všechny realizované úkoly a aktivity budou průběžně písemně zaznamenávány včetně dokumentace obsahující uvedení termínu uskutečnění plánované akce tohoto programu, stručného popisu průběhu a zhodnocení proběhlé aktivity; na konci (nebo na začátku nového) školního roku bude na tomto základě zpracována zpráva o celkové efektivitě „Minimálního preventivního programu“ (zprávu odevzdat ředitelce školy); za aktivity v rámci teoretické výuky zodpovídají uvedení vyučující příslušných předmětů, za ostatní aktivity ŠMP.

Termín: průběžně; zpracování přehledu na začátku nového školního roku 2017/2018

## **6. Program proti šikanování**

### **A. Krizový plán při řešení výskytu šikany na škole**

Při každém odhalení šikany či podezření na šikanu je pedagogický pracovník povinen o této skutečnosti informovat ředitelku školy a metodika prevence, případně školního psychologa. S výše uvedenými osobami se konzultuje další postup. Při řešení šikany je doporučeno držet se následujících bodů:

#### **I. Krizový plán při řešení výskytu šikany v počátečním stádiu**

Šikanu v počátečním stádiu je škola schopna zvládat sama. Při řešení zárodečného stádia šikanování (při jejím odhalení) je důležité dodržovat tento doporučený postup:

a) Odhad závažnosti – cílem je odhadnout stádium šikanování a rozpoznat, zda nejde o neobvyklou formu šikany.

b) Rozhovor s informátory (těmi, kteří na šikanu upozornili) a oběťmi – informátory mohou být jak žáci, tak rodiče, učitel by měl informátory v klidu a nezaujatě vyslechnout. Pak následuje rozhovor s obětí, o kterém však nesmí vědět ostatní žáci, aby se agresori nemohli hned mstít.

- c) Nalezení vhodných svědků – svědky mohou být kamarádi oběti nebo žáci, kteří s ní sympatizují; v žádném případě to nesmí být jedinci, které se šikanování zúčastnily nebo jsou v nějakém vztahu s agresorem.
- d) Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (**nikoli však konfrontace oběti a agresorů**) – i svědci by měli být vyslechnuti učitelem tak, aby o tom ostatní nevěděli. Je tedy vyloučeno „vyšetřování“ před celou třídou. Důležité je upozornit svědky na zachování mlčenlivosti.
- e) Ochrana oběti – šikanovaný žák musí být chráněn do doby, než se vše vyřeší. Škola musí zajistit zvýšený dozor a zorganizovat bezpečné příchody a odchody oběti ze školy.
- f) Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi – před tímto rozhovorem by už učitel měl mít jasnou představu o tom, jak šikana probíhala. Agresoři sami od sebe nic neřeknou. Někdy je možné tento krok vynechat a svolat rovnou výchovnou komisi.
- g) Výchovná komise – snaží se dále spolupracovat s agresorem, v případě potřeby mu zprostředkovat péči u odborníků PPP, psychologa, psychiatra apod. Měla by také podle závažnosti šikanování rozhodnout o případném potrestání žáka a užít stanovená výchovná opatření. (Pozve k jednání rodiče agresorů, seznámí je se situací, sdělí jim navrhované opatření a požádá je o spolupráci).
- h) Rozhovor s rodiči oběti – při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Při rozhovoru s rodiči oběti je vhodné konzultovat s nimi výskyt nepřímých znaků šikany a poprosit je o spolupráci.
- i) Práce s celou třídou – vzniklou situaci teprve nyní probrat se třídou (vynechat případné detaily), oznámit potrestání viníků. Pro nápravu situace je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Podle závažnosti šikanování je nutné spolupracovat dalšími institucemi a orgány.

## II. Krizový plán při řešení výskytu šikany v pokročilém stádiu

Pokud se při odhadu závažnosti dle bodu a) uvedeném v krizovém plánu 1. dojde k rozpoznání šikany ve vyšším stádiu, je nutné obrátit se na další instituce a orgány, a to zejména pedagogicko-psychologickou poradnou, středisko výchovné péče, orgán sociálně právní ochrany dítěte, Policii ČR, a spolupracovat s nimi. Při pokročilém stádiu šikany škola tuto pomoc z venku potřebuje a je nezbytná. Při řešení pokročilého stádia šikanování (při jeho odhalení) je důležité dodržovat tento doporučený postup:

- a) Překonání šoku učitele a bezprostřední záchrana oběti – pedagogický pracovník při odhalení této formy šikany izoluje bezpodmínečně oběť od agresorů.
- b) Domluva učitelů na spolupráci a postupu vyšetřování – kontaktovat další pedagogy, informovat ředitele školy a metodika prevence a domluvit další postup, zejména oddělit agresory od zbytku kolektivu a od sebe navzájem. Účelem je zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- c) Nahlásit událost Policii ČR, zejména při brutálních a kriminálních šikanách, která mohou naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (vydírání, omezování osobní svobody, ublížení na zdraví, násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci apod.)
- d) Vlastní vyšetřování – probíhá ve spolupráci s policií, PPP, OSPOD či dalších orgánů a institucí. Na základě vyšetřování škola spolurozhoduje o dalším postupu a podle závažnosti šikanování rozhoduje o případném potrestání žáka a užití stanovených výchovných opatření.

## B. Prevence šikanování (součást „Programu proti šikanování“)

Každý pedagog, obzvláště třídní učitel, je odpovědný za vytvoření zdravého a bezpečného klimatu třídy. Je povinen zejména:

- podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky
- podporovat solidaritu a toleranci a vědomí sounáležitosti
- posilovat a vytvářet podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- uplatňovat spolupráci mezi žáky a rozvíjet jejich vzájemný respekt
- vést žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své konání
- jednat s žáky jako partnery, bez výjimky respektovat jejich práva, zároveň vést k plnění povinností
- udržovat ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy
- v kritických situacích dát jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze ho tolerovat
- nebýt lhostejný k projevům agresivity, a to i v případě, že nejsem právě pověřen dozorem
- informovat žáky, ale i rodiče, na koho se obrátit při problémech – třídní učitel, metodik prevence, vedení školy ...
- snažit se mít přehled o vzájemných vztazích mezi žáky ve třídě i mimo ni (třídní učitel by měl znát záliby svých žáků, zajímat se o to, jak tráví volný čas, a umět si s nimi o tom povídat, mají-li zájem)

V Táboře, 14. listopadu 2016

vypracoval: Mgr. Rostislav Radimecký  
školní metodik prevence

	Datum	Podpis ředitelky školy
Seznámení ředitelky školy s MPP	15.11.2016	
Seznámení pedagogického sboru školy s MPP	15.11.2016	